

PREBERITE IN OBJAVITE, PREDEN BO PREPOZNO

PREVERITE, PREDEN PODPIŠETE SVOJO PRIHODNOST!

Kar berete, ni teorija zarote. Ni politično pamfletarstvo. Je nujno opozorilo, pravna analiza mehanizma, ki se pod pretvezo socialne varnosti in skrbi za starejše pripravlja, da bo sistemsko posegel v jedro vaše svobode, vaše lastnine in prihodnosti vaših otrok. Shranite to besedilo. Natisnite ga. Preberite ga večkrat. Ne dovolite, da vas uradniki s pomirjujočim glasom prepričajo, da je to, kar prihaja, "za vaše dobro". Tudi evtanazija je predstavljena kot humanitarno dejanje, a njen končni cilj je prevzem življenja. To, kar se pripravlja z Zakonom o dolgotrajni oskrbi, je socialna evtanazija vaše zasebne lastnine – počasna, administrativna in popolnoma zakonita.

Preverite sami: zakaj je agenda dolgotrajne oskrbe pod okriljem ministrstva, ki v svojem imenu nosi tudi podnebno politiko? Ali je zgolj naključje, da isto ministrstvo, ki pod pretvezo "zelenega prehoda" pripravlja davke na nepremičnine in posega v rabo zemljišč, hkrati upravlja s sistemom, ki bo odločal o usodi domov starejših? Ne, ni naključje. To je strategija. Pod pretvezo skrbi za zdravje in oskrbo se v resnici vzpostavlja mehanizem za institucionalizacijo zasebnega premoženja. S 1. decembrom 2025 se ne bo zgodila le "deinstitucionalizacija" v smislu selitve iz domov, temveč se bo začela institucionalizacija vašega doma. Vaša dnevna soba bo postala enota dolgotrajne oskrbe. Vaša hiša bo postala javni prostor. In vaša lastnina bo na dolgi rok postala državna.

Medtem ko javnost razpravlja o obvezni solidarnostni soboti ali davčnih reformah, ki so zgolj megla za odvrčanje pozornosti, se v ozadju, daleč od oči javnosti, pripravlja sistemski prevzem. Datum 1. december 2025 ni le začetek novega socialnega programa. To je dan, ko bo država dobila pravno orodje, da vaše premoženje, ustvarjeno s trdom generacij, preimenuje v "javni vir". To bo storila tiho, z enim samim obrazcem, imenovanim "Soglasje", ki ga boste vi ali vaši bližnji podpisali v prepričanju, da si zagotavljate varno starost. V resnici pa boste s tem podpisom sprožili mehanizem, ki bo državi omogočil neoviran dostop do vaših zdravstvenih kartotek, podatkov o nepremičninah in finančnem stanju vaše celotne družine.

Ne nasedajte lažnemu občutku varnosti, ki ga ponuja sistem. Tudi morebitni referendum o tem vprašanju ne bo nič drugega kot predstava za javnost – namenjen temu, da prikrije resnični namen, ki se skriva za zapletenimi členi in nerazumljivimi podzakonskimi akti. Ko boste odločali o tehničnih podrobnostih, bo bistvo že sprejeto.

To besedilo ni namenjeno širjenju strahu, temveč spodbujanju kritičnega razmisleka in takojšnjega ukrepanja. Vsak podatek, vsaka trditev in vsako opozorilo v tem dokumentu temelji na analizi uradnih dokumentov – zakonov, predlogov in obrazcev, ki so vam na voljo. Vaša dolžnost ni, da verjamete tem besedam. Vaša dolžnost je, da jih preverite sami. Ne verjamete? Prav. Ni potrebe. Vendar imam jaz čisto vest. Povedal sem vam vnaprej. Po 1. decembru 2025 bo za mnoge prepozno.

JAVNO OPOZORILO

1. DECEMBER 2025 – DAN, KO ZASEBNO PREMOŽENJE POSTANE JAVNI RESURS ZA PREŽIVETJE DRŽAVNIH USLUŽBENCEV V DRŽAVI

Prvi december 2025 ni le datum v koledarju. Ni zgolj simbolična meja med starim in novim, niti ni le začetek še enega v vrsti vladnih socialnih programov. To je datum preloma – točka, ko se v Republiki Sloveniji sistemsko in trajno razreže meja med zasebnim in javno upravljanim, med avtonomijo posameznika in administrativno funkcionalnostjo države. S tem dnem namreč stopita v veljavo ključni pravici iz novega Zakona o dolgotrajni oskrbi: pravica do institucionalne oskrbe in pravica do denarnega prejema. Na papirju je to predstavljeno kot socialni napredek. V resnici pa gre za vzpostavitev pravne podlage za institucionalizacijo zasebnega življenjskega prostora in s tem za neviden, a povsem zakonit prenos zasebnega premoženja v javno rabo.

To besedilo ni alarmistično in ni zgolj retorično. Je konstruktiven opozorilni akt, napisan z globokim zavedanjem, da se ustavne demokracije ne rušijo ponoči z orožjem, temveč se razgrajujejo podnevi, z jutranjo pošto – z uradnimi obrazci, ki jih ljudje podpišejo z utrujenimi rokami, pod pritiskom dobrih namenov in lažnih obljub o preprostejšem življenju. Temelj te sistemske preobrazbe je preprost dokument, obrazec, ki na videz ne obljublja nič drugega kot skrb: „Soglasje stanovalca v domu za starejše za prevedbo v upravičenca do dolgotrajne oskrbe v instituciji.“ Že sam naslov razkriva logiko sistema: ne gre za "prehod", "izbiro" ali "dogovor", temveč za "prevedbo" – izraz, ki v svojem bistvu nosi pomen enostranskega postopka, ki ga organ oblasti izvaja nad subjektom. V tem primeru država nad človekom.

Ključna pravna past se skriva v drobni, a vseobsegajoči klavzuli, kjer posameznik podpiše: „PODAJAM SOGLASJE k izdaji odločbe o pravici do dolgotrajne oskrbe v instituciji v skladu s sedmim odstavkom 131. člena ZDOsk.“ Ta člen zakona za izdajo odločbe ne zahteva ničesar drugega kot golo soglasje. Ne zahteva presoje poslovne sposobnosti, ne neodvisne zdravniške ekspertize, ne možnosti ugovora ali pravnega varstva pred samo odločitvijo. Zahteva zgolj podpis. Če je temu podpisu priloženo še pooblastilo, ki ga zakon ponuja v Prilogi 1, posameznik pooblasti drugo osebo ali institucijo, da v njegovem imenu izvaja „vsa druga potrebna dejanja“. Ta pravni vakuum, ta nedoločena fraza, odpira vrata za dejanja, ki jih posameznik morda nikoli ne bi odobril: od soglašanja s prenosom zdravstvenih podatkov do odločanja o premoženju in sprejemanja pogojev, ki vodijo v njegovo odtujitev.

Ta mehanizem pa ne deluje v pravnem vakuumu. Njegovo delovanje pospešuje in omogoča interventna zakonodaja, sprva mišljena za odpravo posledic naravnih nesreč. Ta zakonodaja, ki zahteva prednostno obravnavo postopkov v zgolj 15 dneh in dovoljuje razkritje zaupnih podatkov brez soglasja, pretvori postopek pridobivanja soglasja v administrativno eksekucijo: hitro, tiho in brez možnosti za učinkovito pravno obrambo. S tem se ustvari sistem, kjer je posameznik, pogosto v stanju ranljivosti in stiske, postavljen pred dejstvo, katerega posledic ne more več nadzorovati.

TOČKA 1

INTERVENTNI ZAKON KOT PRAVNI VZVOD ZA MIMOHOD USTAVNIH VAROVALK

Interventni zakon, sprva zasnovan kot izjemen ukrep za odpravo posledic naravnih nesreč, kot so bile poplave leta 2023, je s spremembami v letu 2024 doživel strukturno preobrazbo. Njegova uporaba ni več omejena na izredne dogodke, temveč se je razširila na projekte, ki so ključni za preprečevanje posledic podnebnih sprememb, kar izrecno vključuje tudi področje socialne infrastrukture. Prvi člen novega interventnega zakona jasno določa, da njegove določbe veljajo tudi za izvajanje projektov socialne infrastrukture, usmerjenih v varstvo ranljivih skupin, predvsem starejših, in v preprečevanje tveganj, povezanih z demografskim staranjem. Ta na videz tehnična sprememba ima daljnosežne posledice: dolgotrajna oskrba je s tem postala del "socialne infrastrukture", ki ji interventni zakon podeljuje status prednostne obravnave.

To v praksi pomeni, da za vse postopke, povezane z izvajanjem Zakona o dolgotrajni oskrbi – od prevedbe stanovalcev domov v nov sistem, ocene funkcionalnosti, do pridobivanja podatkov in izdaje odločb – veljajo interventne izjeme. Dve določbi sta pri tem ključni. Prva je določba o prednostni obravnavi, ki zahteva, da morajo biti vsi upravni postopki končani v izjemno kratkem roku, pogosto v samo 15 dneh. Takšni roki v praksi onemogočajo uveljavljanje temeljnih pravic do pravnega varstva: izključujejo možnost podaljšanja roka, ugovora pred izdajo odločbe in, kar je najpomembneje, posamezniku odvzamejo čas, da bi pridobil ustrezno pravno pomoč in se pripravil na postopek. Postopek prevedbe v upravičenca do institucionalne oskrbe tako postane administrativno neizpodbiten; ko je soglasje enkrat podpisano, socialni zavod v 15 dneh izda odločbo, ne da bi bilo mogoče učinkovito preveriti poslovno sposobnost podpisnika ali vložiti ugovor.

Druga ključna določba je 25. člen interventnega zakona, ki dovoljuje razkritje zaupnih podatkov brez soglasja posameznika. Po tej določbi prepoved razkritja zaupnih podatkov, ki jo sicer določajo področni zakoni, ne velja, če te podatke potrebuje pristojni organ za "učinkovito izvedbo projektov iz socialne infrastrukture". Ministrstva in socialnovarstveni zavodi so s tem opredeljeni kot pristojni organi, ki za namen izvajanja dolgotrajne oskrbe zakonito, a brez privolitve posameznika, dostopajo do najbolj občutljivejših podatkov. To v praksi pomeni, da zdravnik v domu za starejše pošlje podatke o zdravstvenem stanju neposredno v Centralni sistem dolgotrajne oskrbe (CSD), geodetska uprava posreduje podatke o lastništvu nepremičnin, davčna uprava pa podatke o premoženju.

Vse te informacije se zbirajo in povezujejo brez predhodne obveščенosti posameznika in brez možnosti, da bi takšnemu prenosu nasprotoval. To predstavlja neposredno kršitev temeljnih načel varstva osebnih podatkov, kot sta načelo namenske omejitve in minimizacije podatkov, ki ju določa Splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR). Podatki, zbrani za zdravstvene ali davčne namene, se tako uporabijo za povsem drug cilj: za določitev lastnega prispevka in oceno primernosti nepremičnine za oskrbo. Predvsem pa gre za samovoljno poseganje v zasebnost brez sodnega dovoljenja, kar je v neposrednem nasprotju z 38. členom Ustave. Interventni zakon je tako postal orodje, ki omogoča, da se sistemske spremembe na področju dolgotrajne oskrbe izvajajo pod krinko nujnosti, s čimer se zaobidejo temeljne ustavne in zakonske varovalke, ki ščitijo pravice posameznika.

TOČKA 2

"SOGLASJE" IN "PREVEDBA" – PAST VSTOPA V SISTEM POD PRISILO INTERVENTNIH ROKOV

Osrednji mehanizem, s katerim država posameznika vključi v nov sistem dolgotrajne oskrbe, je na videz nežen in prostovoljen – obrazec za soglasje. Ta dokument, naslovljen „Soglasje stanovalca v domu za starejše za prevedbo v upravičenca do dolgotrajne oskrbe v instituciji“, deluje kot pravna past. Njegov namen ni zgolj administrativna formalnost, temveč pridobitev pravne podlage za nepreklicen prenos odločevalskih pravic od posameznika na državo oziroma njene institucije. Posameznik s podpisom soglaša z izdajo odločbe po 131. členu Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki za svojo veljavnost ne zahteva ničesar drugega kot prav to soglasje. S tem se popolnoma zaobidejo varovalke, kot so sodna presoja poslovne sposobnosti ali neodvisna zdravniška ocena, ki bi preverile, ali je oseba sploh sposobna razumeti posledice svoje odločitve.

S podpisom soglasja se sproži postopek "prevedbe", ki ga interventna zakonodaja pospeši do skrajnosti. S 15-dnevnim rokom za izdajo odločbe, ki ga določa interventni zakon, je posamezniku dejansko odvzeta možnost učinkovitega pravnega varstva. V tako kratkem času je praktično nemogoče pridobiti neodvisno pravno mnenje, zbrati potrebno dokumentacijo za ugovor ali sprožiti postopek za preverjanje poslovne sposobnosti, ki sicer traja več mesecev. Zavod se tako zanese zgolj na interno oceno socialnega delavca ali zdravnika, pri čemer mu 25. člen interventnega zakona omogoča, da brez soglasja dostopa do zdravstvenih podatkov iz sistema eZdravje. Ti podatki se nato uporabijo kot argument za utemeljitev odločitve, čeprav so bili pridobljeni za povsem drug namen in brez ustrezne pravne podlage po temeljnih zakonih.

Še bolj problematično je pooblastilo, ki je del tega postopka. S podpisom Priloge 1 posameznik pooblasti drugo osebo ali institucijo, da v njegovem imenu izvaja "vsa druga potrebna dejanja". Ta nedoločena pravna formulacija predstavlja odprta vrata za najširše posege v pravice posameznika. Pooblaščenec na tej podlagi v imenu posameznika soglaša s prenosom zdravstvenih in premoženjskih podatkov, se pogaja o višini lastnega prispevka ali celo podpiše pogodbe, ki imajo trajne posledice za premoženje posameznika in njegovih dedičev. V kombinaciji s hitrimi postopki interventnega zakona soglasje in pooblastilo postaneta orodje za množično in hitro vključevanje posameznikov v sistem, pogosto brez njihove polne vednosti in brez realne možnosti, da bi svojo odločitev preklicali, preden nastopijo nepopravljive pravne posledice.

TOČKA 3

CENTRALNI SISTEM DOLGOTRAJNE OSKRBE (CSD) – DIGITALNI PANOPTIKON NADZORA

Centralni sistem dolgotrajne oskrbe (CSD) ni zgolj administrativna baza podatkov. V resnici je to digitalni panoptikon – arhitektura vsesplošnega nadzora, ki deluje kot centralni živčni sistem za izvajanje nove socialne politike. Njegova moč ne izvira iz Zakona o dolgotrajni oskrbi samega, temveč iz interventne zakonodaje, ki mu pod krinko nujnosti in sistemske optimizacije podeljuje pooblastila za

združevanje najobčutljivejših podatkov o posamezniku na enem mestu. Ta sistem je tehnična realizacija prehoda od skrbi za posameznika k upravljanju s tveganji, ki jih posameznik predstavlja za javne finance.

Ko posameznik podpiše soglasje za prevedbo, njegov EMŠO postane univerzalni ključ, ki odklene in poveže do sedaj ločene državne evidence. Interventni zakon omogoča, da se ta integracija izvede brez dodatnega soglasja, saj "odprava posledic demografskih tveganj" upravičuje dostop do vseh potrebnih podatkov. CSD tako postane stičišče, kjer se v realnem času združujejo podatki iz sistema eZdravje, ki beleži vsako diagnozo in zdravilo; iz Geodetske uprave, ki pozna vsako nepremičnino in njeno vrednost; iz Davčne uprave, ki spremlja vse dohodke in premoženje; ter iz sistema AJPes, ki razkriva lastniške deleže v podjetjih in morebitne dolgove. Rezultat te podatkovne fuzije ni zgolj pasivna evidenca, ampak aktivno orodje za profiliranje. Sistem ne ustvari le profila posameznika, temveč celoten "profil družinskega tveganja". Analizira se premoženje otrok, njihovi dohodki, celo njihova bivališča. Družina ni več obravnavana kot vir čustvene podpore, temveč kot finančni vir, ki ga je treba oceniti in po potrebi aktivirati za kritje stroškov oskrbe.

Najbolj nevarna posledica te digitalne arhitekture pa je avtomatizacija administrativnih postopkov brez sodnega nadzora. Sistem je zasnovan tako, da na podlagi vnaprej določenih algoritmov samodejno sproža ukrepe. Primer je srhljivo preprost: zdravniški zapis o diagnozi demence v sistemu eZdravje v CSD sproži avtomatsko opozorilo o "visokem tveganju za izgubo poslovne sposobnosti". To opozorilo se posreduje pristojnemu centru za socialno delo, ki na tej podlagi – in zgolj na podlagi administrativne ocene, brez sodne obravnave – sproži postopek za odvzem poslovne sposobnosti. Odločitev, ki bi morala biti v domeni sodišča in temeljiti na celostni presoji posameznika, se tako prenese v domeno algoritma, ki deluje na podlagi parcialnih, iz konteksta vzetih podatkov. S tem posameznik ne izgubi le nadzora nad svojim premoženjem, temveč tudi nad svojo pravno osebnostjo.

TOČKA 4

KONČNI CILJ – SISTEMSKI PRENOS ZASEBNEGA PREMOŽENJA

Na prvi pogled se zdi, da je cilj Zakona o dolgotrajni oskrbi humanitaren: zagotoviti dostojno starost za vse. Vendar pa sistemska analiza razkrije drugačno, bolj preračunljivo logiko. Ne gre primarno za oskrbo, temveč za vzpostavitev mehanizma, ki bo omogočil dolgoročno vzdržnost javnih financ z aktivacijo zasebnega premoženja. Vlada, soočena z neizbežnimi demografskimi pritiski, se zaveda, da javni proračun ne bo zmogel kriti stroškov oskrbe za naraščajoče število starejših. Rešitev, ki jo ponuja zakon, je preprosta in brutalna: če država ne more plačati, bo plačalo premoženje posameznika. Institucionalna oskrba tako postane ne le socialna storitev, temveč tudi finančni instrument.

Sistem je zasnovan tako, da posameznika in njegovo družino postopoma, a vztrajno vodi proti odločitvi, ki je za državo finančno najugodnejša. Čeprav se poudarja pomen oskrbe na domu, je institucionalna oskrba v resnici tista, ki sistemu omogoča dostop do zasebnega premoženja. Ko je

posameznik enkrat vključen v sistem institucionalne oskrbe – pogosto na podlagi hitrega postopka po interventnem zakonu – se sproži mehanizem za določitev lastnega prispevka. Ta ni več odvisen le od pokojnine, temveč od celotnega premoženja posameznika, pri čemer je ključna meja vrednosti nepremičnine, postavljena pri 120.000 evrih.

Če vrednost nepremičnine presega ta prag, sistem predvideva, da mora posameznik sam kriti večji del stroškov. Ker pa večina upokojencev nima zadostnih likvidnih sredstev, se ustvari močan pritisk za prodajo nepremičnine. Če posameznik ali njegova družina prodajo odkloni, zakon omogoča naslednji korak: socialni zavod na podlagi zbranih zdravstvenih in socialnih podatkov sproži postopek za odvzem poslovne sposobnosti, s čimer pridobi pravico, da o premoženju odloča v imenu "koristi upravičenca". S tem se zasebna lastnina dejansko spremeni v javni vir za financiranje socialnih storitev.

Vloga državnih oziroma občinskih stanovanj v tej shemi ni zanemarljiva. Ta stanovanja niso mišljena kot trajna rešitev za socialno ogrožene, temveč kot vmesna postaja, ki pospešuje prenos premoženja. Družini, ki nima primerne stanovanja za oskrbo na domu, se ponudi "rešitev" v obliki namenskega stanovanja. Vendar pa pogodba o uporabi takšnega stanovanja praviloma vsebuje klavzulo o samodejnem prenehanju uporabe po smrti uporabnika. To pomeni, da stanovanje po smrti ne postane del zapuščine in ne preide na dediče, temveč se avtomatsko vrne v last občine. S tem se premoženje, ki bi sicer prešlo na naslednjo generacijo, preusmeri v javni fond. Država tako ne razlasti premoženja z enim samim aktom, temveč ustvari sistem, v katerem posamezniki in njihove družine sami, pod pritiskom okoliščin, sprejmejo odločitve, ki vodijo v odtujitev njihove lastnine.

TOČKA 5

USTAVNOPRAVNA PRESOJA – SISTEMATIČNA KRŠITEV TEMELJNIH PRAVIC IN NAČEL PRAVNE DRŽAVE

Zakon o dolgotrajni oskrbi v povezavi z interventno zakonodajo ne predstavlja zgolj tehničnega ali administrativnega problema, temveč sproža resne dvome o svoji skladnosti z Ustavo Republike Slovenije. Ne gre za posamezne sporne določbe, temveč za sistemsko logiko, ki temelji na podrejanju temeljnih človekovih pravic administrativni učinkovitosti in fiskalnemu cilju države. Ta pristop sistematično krši več ključnih ustavnih načel, ki so temelj pravne in socialne države.

Najbolj očitna je kršitev **38. člena Ustave**, ki varuje osebne podatke in zasebnost. Interventni zakon omogoča množično zbiranje in povezovanje najobčutljivejših podatkov – zdravstvenih, socialnih in premoženjskih – brez izrecnega soglasja posameznika in brez sodnega nadzora. Takšno ravnanje je v neposrednem nasprotju z načeli namenske omejitve in minimizacije podatkov, ki jih določa Splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR), in predstavlja nesorazmeren poseg v zasebnost, ki ga ni mogoče upravičiti zgolj z administrativno nujnostjo. S tem se krši tudi **40. člen Ustave** o nedotakljivosti stanovanja, saj sistem omogoča vstop v zasebni prostor na podlagi pooblastila, pridobljenega pod vprašljivimi pogoji, kar v praksi deluje kot vdor brez sodne odločbe.

Prav tako je ogrožena **pravica do zasebne lastnine**, ki jo varuje **33. člen Ustave**. Zakon lastnino neposredno povezuje s pravico do socialne varnosti in jo spreminja v pogojno pravico, odvisno od socialnega statusa in "primernosti za oskrbo". Sistem ustvarja pritisk na posameznike, da svoje premoženje uporabijo za kritje stroškov oskrbe, kar v skrajnih primerih vodi v dejansko razlastitev brez ustreznega pravnega postopka in sodnega varstva.

S tem je neposredno kršena tudi pravica do **sodnega varstva (23. člen)** in **pravnega sredstva (25. člen Ustave)**. Interventna zakonodaja s svojimi izjemno kratkimi roki za odločanje posamezniku odvzema realno možnost, da bi se na postopek ustrezno pripravil, poiskal pravno pomoč in učinkovito zaščitil svoje pravice. Administrativni postopki, ki temeljijo na internih ocenah in podatkih, pridobljenih brez sodnega nadzora, postanejo praktično neizpodbitni.

Končno, celoten sistem deluje v nasprotju s temeljnimi načeli **pravne države (2. člen)** in **pravne varnosti (8. člen Ustave)**. Uporaba interventne zakonodaje za trajne strukturne spremembe, nejasnost in nedorečenost ključnih pojmov ter retroaktivno poseganje v pridobljene pravice ustvarjajo stanje pravne negotovosti. Zakon ne posega le v prihodnje pravice, temveč retroaktivno reinterpreterira pretekle življenjske odločitve posameznika – od nakupa nepremičnine do zdravstvenega stanja – in jih vrednoti skozi prizmo tveganja za javni sistem. To ni le tehnična pomanjkljivost, ampak sistemska napaka, ki ruši zaupanje v pravni red in postavlja posameznika v podrejen položaj nasproti administrativni moči države.

TOČKA 6

POZIV K DELOVANJU – NAČRT ZA KOLEKTIVNO IN INDIVIDUALNO SAMOZAŠČITO

Soočeni s sistemsko grožnjo, ki jo predstavljata Zakon o dolgotrajni oskrbi in interventna zakonodaja, pasivnost ni več možnost. Ne gre za paničarjenje, temveč za poziv k organiziranemu, pravno utemeljenemu in odločnemu delovanju. Ne smemo čakati na 1. december 2025, ko bo sistem v polnem zagonu in bodo pravne poti bistveno otežene. Ukrepati je treba zdaj, na individualni, družinski in civilnodružbeni ravni.

Prvi in najpomembnejši korak je **zavestna odločitev, da ne boste slepo podpisovali dokumentov pod pritiskom**. Ne podpisujte obrazca za soglasje ali pooblastila brez predhodnega posvetovanja z odvetnikom, ki razume problematiko. Če ste vi ali vaši bližnji že v postopku, zahtevajte pisno obrazložitev vsakega koraka, snemajte vse pogovore z uradnimi osebami in zahtevajte prisotnost pravnega zastopnika na vseh sestankih. Na vsako soglasje, ki ga boste morda prisiljeni podpisati, lastnoročno pripišite pravno varovalko: *„To soglasje velja le pod pogojem, da se vsi podatki zbirajo in obdelujejo v skladu z 38. členom Ustave RS in GDPR ter da se vsak poseg v moje premoženje izvede izključno na podlagi sodne odločbe. Vsaka uporaba podatkov na podlagi interventnega zakona se šteje za neveljavno.“*

Drugi korak je **aktivna pravna samozaščita**. Že pred 1. decembrom 2025 skupina državljanov vloži pobudo za oceno ustavnosti interventnega zakona na Ustavno sodišče, saj ta s svojo razširjeno uporabo očitno krši več ustavnih določb. Hkrati vsak posameznik na podlagi 18. Člena GDPR vloži pisno zahtevo na vse relevantne institucije (ZZZS, FURS, GURS, AJPES) za omejitev obdelave svojih osebnih podatkov za namene dolgotrajne oskrbe, dokler Ustavno sodišče ne odloči o skladnosti zakonov. Takšna zahteva ustvari pravno oviro za avtomatski prenos podatkov v CSD.

Tretji in morda najpomembnejši korak je **preventivna zaščita premoženja**. Ker zakon cilja na premoženje v neposredni lasti posameznika, je ključno, da to premoženje pravno zavarujete, še preden vstopite v sistem. Najpreprostejša in najučinkovitejša metoda je sklenitev darilne pogodbe z vpisom pravice do dosmrtnega brezplačnega uživanja nepremičnine. S tem premoženje preide na dediče, vi pa ohranite polno pravico bivanja, ki je neodtujljiva. Za kompleksnejše premoženjske situacije je smiselno razmisliti o ustanovitvi družinskega sklada, ki premoženje prenese na posebno pravno osebo in ga s tem izvzame iz osebnega premoženja, ki je predmet ocenjevanja.

Nazadnje je nujna **civilnodružbena in politična mobilizacija**. Ustanovite lokalne svete za varstvo pravic starejših, ki bodo delovali kot nadzorni organi in nudili podporo posameznikom v postopkih. Obveščajte medije, ki so še zavezani javnemu interesu, in neposredno naslavljajte poslance v Državnem zboru, člane Državnega sveta ter varuha človekovih pravic. Pritisniti je treba tudi na Evropsko komisijo v okviru mehanizma za preverjanje vladavine prava, saj slovenska ureditev očitno odstopa od temeljnih evropskih pravnih standardov. Le z združenimi močmi – pravnimi, civilnimi in političnimi – preprečimo, da bi se skrb za starejše prelevila v mehanizem za sistemsko razlašanje.

TOČKA 7

ZAKON ZA SISTEM, NE ZA ČLOVEKA – ČAS ZA ZAVEDANJE IN UKREPANJE JE ZDAJ

Vse, kar smo opisali, se dogaja znotraj demokratičnega reda – brez tankov na ulicah, brez izrednih razmer, brez javnih aretacij. A prav v tem je največja nevarnost. Ko se zloraba izvede v beli halji zdravnika, v pisarni socialnega delavca in v obliki uradnega obrazca z vašim imenom v zgornjem levem kotu, ni več mogoče pokazati na »zlobnega tirana«. Takrat postane nasilje nevidno. Postane »postopek«, postane »ugotovitev«, postane »vaše soglasje«. In prav ta preobrazba prisile v navidezno prostovoljno dejanje je bistvo sodobne avtoritarne prakse.

Nihče vam ne bo rekel: »Oddajte ključe od hiše.« Nihče vam ne bo v roke potisnil izvršilnega naloga. Namesto tega vam bodo ponudili list papirja in rekli: »Če podpišete to, vam bomo omogočili varno oskrbo.« Ne bodo vas prisilili. Prepričali vas bodo. In ko boste podpisali – ne iz strahu, temveč iz ljubezni do svoje družine, iz želje po miru, iz utrujenosti – boste verjeli, da ste se sami odločili. V tem je najbolj genialna, a tudi najbolj uničujoča laž današnjega časa: da je volja še vedno volja, tudi ko je plod izčrpanosti, pomanjkanja informacij in sistemskega pritiska. Ne sprašujte se več: »Kdo bo prevzel moje premoženje?« Vprašajte se: »Komu sem že dal soglasje, da to stori?« Ne gre za to, da bi vam nekdo hišo ukradel. Gre za to, da boste sami, v najboljši veri, odprli vrata in rekli: »Prosim, vstopite.«

Zato je končna ugotovitev jasna. Zakon o dolgotrajni oskrbi, v tej obliki, ki bo začel veljati 1. decembra 2025, ni človekovo usmerjen. Je sistemsko usmerjen. Sistem potrebuje več podatkov, zato je ustvaril CSD. Sistem potrebuje več nadzora, zato je uvedel soglasja in pooblastila. Sistem potrebuje več sredstev, zato je pogled usmeril v zasebne nepremičnine. In sistem potrebuje legitimnost, zato se sklicuje na Agendo 2030 in evropske socialne stebre. V tej shemi posameznik, njegova družina in njegovo premoženje postanejo zgolj viri za doseganje sistemskih ciljev.

Najbolj tragična posledica te ureditve ne bo prizadela tistih, ki so danes v domovih za starejše – oni so že del sistema. Najtežje breme bo padlo na naslednjo generacijo. Na otroke in vnuke, ki danes ne vedo, da je hiša v skupni lasti z mamo, ki niso seznanjeni z drobnim tiskom pogodb in ki ne razumejo, da je podpis na enem obrazcu sprožil neustavljivi administrativni postopek. To so tisti, ki bodo po smrti svojih staršev ugotovili, da družinska hiša ni del zapuščine, ker je bila zakonito »uporabljena za financiranje oskrbe«. In ko bodo iskali pravico, bodo ugotovili, da ni bilo zlorabe, saj je vse potekalo v skladu z zakonom. V tem je bistvo načrta: ne da bi kdo kršil zakon, temveč da je zakon napisan tako, da pravično zveneči postopki vodijo do nepovratnih in nepravičnih posledic.

Zato 1. december 2025 ni dan, ki bi ga smeli podcenjevati. Ne zato, ker bi prinesel takojšnjo katastrofo, temveč zato, ker bo od tega dne naprej vsak podpis na uradnem obrazcu imel težo dokončne in nepreklicne odločitve. To je konec iluzije, da je skrb države vedno brezpogojna, in začetek dobe, v kateri bomo morali znova opredeliti, kaj pomeni »moj dom«, ko ga sistem oceni kot finančni vir, vreden več od človeka, ki v njem prebiva. Ko država začne oskrbovati dušo, obstaja nevarnost, da vam bo v zameno vzela telo, dom in dediščino. Za svobodo, za lastnino, za Slovenijo – čas za zavedanje in ukrepanje je zdaj.

Zavedanje problema je prvi korak, a prava moč je v delovanju. Zato ta poziv ni zgolj opozorilo, temveč tudi načrt za zaščito – vodnik s praktičnimi nasveti, viri in strategijami, ki jih uporabite takoj, da zavarujete sebe, svojo družino in svojo prihodnost.

Vaša prva in najpomembnejša linija obrambe je osebna preudarnost. Zlato pravilo je, da nikoli ne podpišete ničesar na slepo, še posebej ne pooblastil, ki nekomu drugemu dajejo moč odločanja v vašem imenu. Preden karkoli podpišete, zahtevajte čas za premislek in se posvetujte z osebo, ki ji popolnoma zaupate – idealno z odvetnikom. Če se že znajdete v postopku, uporabite svojo pravico do informiranosti: za vsak korak zahtevajte jasno pisno obrazložitev in se ne bojte pogovorov z uradnimi osebami snemati, seveda ob predhodnem obvestilu. Vaš podpis ni zgolj formalnost; je vaša zaveza in ima nepopravljive posledice.

Da bi razumeli, kje se skrivajo pasti, je treba poznati logiko sistema. Vse se začne z na videz nedolžnim soglasjem za vključitev v sistem dolgotrajne oskrbe. Ta podpis pa ni le vstopnica do storitev – je ključ, ki sistemu odklene vrata do vaših najobčutljivejših podatkov. S tem se sproži proces, v katerem center za socialno delo brez vaše dodatne privolitve združi informacije o vašem zdravstvenem stanju, davčnih obveznostih in, kar je najpomembnejše, o vrednosti vašega premoženja. S tem se vaše imetje – hiša, za katero ste delali vse življenje – iz simbola varnosti prelevi v finančni vir za kritje stroškov oskrbe.

Vendar niste nemočni. Za zaščito premoženja, ki ste ga ustvarjali za svoje otroke, obstajajo preverjene in povsem zakonite poti. Ena najučinkovitejših je darilna pogodba z vpisom pravice dosmrtnega užitka, s katero lastništvo nepremičnine prenesete na potomce, hkrati pa si z vpisom v zemljiško knjigo zagotovite pravico do bivanja v njej do konca življenja. Čeprav tudi oporoka jasno določi vaše dediče, ne more v celoti preprečiti morebitnih zahtevkov države. Ker ima vsaka od teh odločitev pomembne pravne in davčne posledice, je nujen posvet z odvetnikom in davčnim svetovalcem, preden naredite kakršenkoli korak.

Končno, vaša osebna zaščita je ključna, a prave sistemske spremembe dosežemo le skupaj. Vaš glas je močnejši, kot si mislite. Povežite se z drugimi, ustanovite lokalne podporne skupine, pišite poslancem svojega okraja in od njih zahtevajte odgovore ter ustavno presojo spornih zakonskih določil. Ne verjemite zgolj tem besedam – preverite jih sami. Vsi zakoni so javno dostopni. Resnica je na voljo vsem in naša skupna odgovornost je, da jo poiščemo in na podlagi nje ukrepamo. Ta opisani načrt vam podam še v strukturirani obliki za boljšo preglednost. Zavedanje je torej prvi korak, a brez ukrepanja ostane le skrb. Zato je tukaj praktični vodnik z nasveti, viri in strategijami, ki jih uporabite za zaščito sebe in svojih najbližjih.

OSEBNA SAMOOBRAMBA

1. VAŠI PRVI IN NAJPOMEMBNEJŠI KORAKI

V trenutku, ko se soočite s postopki, ostanite mirni in sledite tem pravilom.

Ne podpisujte ničesar na slepo. Zlato pravilo je, da nobenega dokumenta, še posebej pooblastil, ne podpišete brez popolnega razumevanja in prisotnosti osebe, ki ji zaupate – idealno odvetnika. Vaš podpis je vaša zaveza.

Zahtevajte pisna pojasnila. Če ste že v postopku, za vsako odločitev ali predlog zahtevajte jasno pisno obrazložitev. Uporabite svojo pravico do informiranosti. Obvestite sogovornika, da boste pogovor snemali, da zagotovite transparentnost.

Preventivno preverite svojo poslovno sposobnost. Če obstaja najmanjši sum, da bi kdo pod vprašaj postavil vašo sposobnost odločanja, se o tem proaktivno pogovorite z osebnim zdravnikom in odvetnikom, da zavarujete svoj položaj.

2. KLJUČNA PODROČJA TVEGANJA

POENOSTAVLJENO - Da boste lažje razumeli, kje so pasti, so tukaj pojasnjena najbolj sporna področja:

Soglasje in "prevedba": Zakon pravi, da je vaše soglasje dovolj za vključitev v sistem. V resnici pa s tem podpisom, ne da bi se zavedali, odstopite ključne pravice glede upravljanja s svojim premoženjem in podatki.

Dostop do vaših podatkov: Sistem CSD združuje podatke za hitrejše odločanje. To pomeni, da organi brez vaše izrecne privolitve za vsak posamezen primer dostopajo do vaših najbolj zasebnih podatkov – zdravstvenih, davčnih in premoženjskih.

Povezava med lastnino in oskrbo: Vaše premoženje neposredno vpliva na višino prispevka za oskrbo. To ustvarja sistemski pritisk, da se nepremičnina proda ali uporabi za financiranje oskrbe, namesto da bi ostala dediščina za vaše otroke.

3. STRATEŠKA ZAŠČITA PREMOŽENJA

Obstajajo preverjene in zakonite poti za zaščito nepremičnine, ki pa zahtevajo pravočasno ukrepanje. **Darilna pogodba z dosmrtnim užitkom.** S to pogodbo lastništvo prenesete na svoje otroke, hkrati pa si z vpisom v zemljiško knjigo zagotovite pravico do bivanja in uporabe nepremičnine do vaše smrti. **Oporoka.** Z njo jasno določite svoje dediče, vendar se zavedajte, da oporoka ne more v celoti preprečiti morebitnih terjatev države za stroške oskrbe.

POMEMBNO: Vsaka od teh odločitev ima davčne in pravne posledice. Preden sprejmete kakršnokoli odločitev, je nujen posvet z odvetnikom in davčnim svetovalcem.

4. SKUPAJ SMO MOČNEJŠI

KAJ STORIMO KOT SKUPNOST?

Vaš glas ima večjo moč, kot si mislite. Povežite se z drugimi in **ustanovite lokalne podporne skupine** za varstvo pravic starejših. **Pišite poslancem** svojega okraja in zahtevajte transparentnost ter ustavno presojo spornih določb. **Aktivno sodelujte** v javnih razpravah na občinski in državni ravni. **Ne verjemite na besedo – preverite sami!** Uradna besedila zakonov so javno dostopna. Spodaj so povezave, kjer sami preverite vse navedbe in sicer poiščite sami Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) - Uradni list RS, poiščite sami relevantni posodobljeni interventni zakon in pridobite konkretne informacije od Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

P.S.

S tem, ko ste to besedilo prebrali do konca, ste prevzeli nase del odgovornosti. Znanje, ki je bilo prej skrito med zapletenimi členi zakonov in uradnih listov, je zdaj postalo vaše. Prosim, ne dovolite, da se njegova pot tukaj ustavi, saj moč te analize ni v tem, da jo pozna en posameznik, temveč v tem, da postane skupna zavest. Zato vas osebno prosim: **pošljite to sporočilo naprej**. Pošljite ga svojim staršem, ki so celo življenje gradili domove, svojim otrokom, ki jih bodo nekoč dedovali, in svojim prijateljem ter sosedom, ki si zaslužijo poznati resnico, preden bo prepozno. Vsak vaš klik ni zgolj posredovanje informacije; je dejanje zaščite, s katerim oborožite druge z znanjem, ki ga nujno potrebujejo.

Ne podcenjujte moči, ki jo imate. Če se ta dokument razširi do **10.000 ljudi**, bo postal družbeni preobrat. Pri **50.000** bo sprožil javno pobudo za referendum. Če pa nas bo **100.000**, bomo vlado prisilili k odločitvi: ali umakne sporno podlago zakona ali izgubi svojo legitimnost. Opozorilo je zapisano pravočasno. Zdaj ste na vrsti vi. Storiti je treba le dvoje: **ne podpisujte pooblastila, če se znajdete v tej situaciji, in pomagajte razširiti resnico o tej državni prevari**. V imenu prihodnosti, ki jo moramo zavarovati skupaj, se vam za to dejanje iskreno zahvaljujem.

POŠLJITE VPRAŠANJA IN ZAHTEVAJTE ODGOVORE!

Spoštovani, pred vami je predloga uradnega dopisa, ki ga v svojem imenu pošljete na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Namen tega dejanja je preprost: prisiliti odgovorne, da javno in pisno odgovorijo na ključna vprašanja glede Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki zadevajo varnost našega premoženja, naših podatkov in naših ustavnih pravic. Masovno pošiljanje teh vprašanj bo ustvarilo pritisk, ki ga ne bo mogoče ignorirati. Vsak poslan dopis je glas, ki zahteva transparentnost.

Kako ukrepati:

1. **Kopirajte** spodnje besedilo.
2. **Vnesite svoje osebne podatke** na označena mesta.
3. **Pošljite dopis** na enega od naslednjih načinov:
 - **Po elektronski pošti** na uradni naslov ministrstva: gp.mddsz@gov.si
 - **Po priporočeni pošti** na naslov: **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana.**

Skupaj zahtevamo jasnost in zaščitimo svojo prihodnost.

Ljubljana, dne 16. 11. 2025

Mag. Mihael Bellis

PDF: <https://tinyurl.com/2s4napzi>

https://drive.google.com/file/d/1_rtCViq6cl2JJONMlgYaybT3r7vHYeKO/view?usp=sharing

WORD: <https://tinyurl.com/53r4unuh>

https://docs.google.com/document/d/1N_oh_0fAWxgvlwbACKnMXCbU6IOuTVrl/edit?usp=sharing&ouid=112766226196347308075&rtpof=true&sd=true

PISMO ZA MINISTRSTVO

Ime in priimek pošiljatelja: _____

Naslov _____

Poštna številka in kraj _____

Elektronski naslov _____

Datum: _____

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Štukljeva cesta 44

SI-1000 Ljubljana

ZADEVA: Prošnja za javna pojasnila glede izvajanja Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) in povezanih predpisov

Spoštovani,

kot državljanke/državljan Republike Slovenije me globoko skrbi bližajoča se polna uveljavitev Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) z dnem 1. december 2025. V javnosti se pojavljajo številna opozorila o sistemskih tveganjih, ki jih ta zakonodaja v povezavi z interventnimi zakoni prinaša za temeljne pravice posameznika, zlasti na področju varstva zasebne lastnine, osebnih podatkov in pravne varnosti.

V skladu s pravico do dostopa do informacij javnega značaja in v duhu transparentnosti delovanja državnih organov vas prosim za jasne, natančne in nedvoumne odgovore na naslednja ključna vprašanja:

1. Vprašanje o uporabi interventne zakonodaje. Interventni zakon, ki je bil primarno namenjen odpravi posledic naravnih nesreč, se zdaj uporablja tudi za področje socialne infrastrukture. Prosim za natančno pojasnilo pravne podlage, ki dovoljuje, da se zakon za izjemne in začasne okoliščine uporablja za trajno in sistemsko preoblikovanje socialne države. Ali ministrstvo načrtuje časovno omejitev uporabe interventnih določb na področju dolgotrajne oskrbe?

2. Vprašanje o naravi "Soglasja" in "Pooblastila". Postopek "prevedbe" v nov sistem temelji na podpisu obrazca za soglasje (skladno s 131. členom ZDOsk-1) in morebitnem podpisu pooblastila

(Priloga 1), ki pooblaščenca dovoljuje izvajanje »vseh drugih potrebnih dejanj«. Kakšne konkretne pravne varovalke ima posameznik (zlasti starejši in ranljivi) na voljo, *potem* ko podpiše takšno generalno soglasje? Prosim za natančno definicijo, kaj vse obsega pravno nedoločena formulacija »vsa druga potrebna dejanja«. Ali pooblaščenec na podlagi te formulacije v imenu posameznika soglaša s prodajo nepremičnine ali z vpisom bremen na njo brez dodatnega, izrecnega in ločenega soglasja?

3. Vprašanje o varstvu osebnih podatkov in Centralnem sistemu (CSD). Člen 25 interventnega zakona omogoča dostop do zaupnih podatkov (zdravstvenih, davčnih, premoženjskih) brez izrecne privolitve posameznika za namen izvajanja dolgotrajne oskrbe. Kako ministrstvo utemeljuje, da takšno množično zbiranje in povezovanje najboljčutljivejših podatkov ni v nasprotju z določbami Splošne uredbe o varstvu podatkov (GDPR) in 38. členom Ustave RS, ki varuje zasebnost in osebne podatke? Ali bo delovanje algoritmov znotraj CSD, ki bodo profilirali posameznike in ocenjevali »družinska tveganja«, javno in transparentno? Kako se bo posameznik pritožil zoper avtomatizirano odločitev sistema?

4. Vprašanje o povezavi med premoženjem in pravico do oskrbe. Zakon postavlja mejo vrednosti nepremičnine pri 120.000 evrih, nad katero se od posameznika pričakuje večji prispevek k stroškom oskrbe. Prosim za natančen opis postopka, ki bo sprožen, če posameznik v institucionalni oskrbi presega to mejo, a nima zadostnih likvidnih sredstev za plačilo. Ali bo država oziroma socialnovarstveni zavod v takem primeru avtomatično vpisal hipoteko na nepremičnino ali kako drugače pogojeval bivanje s prodajo premoženja?

5. Vprašanje o skladnosti z ustavnimi načeli. Kombinacija izjemno kratkih (15-dnevnih) rokov za odločanje, pridobivanja podatkov brez soglasja in retroaktivnega poseganja v premoženje, pridobljeno v preteklosti, sproža resne dvome o skladnosti z načeli pravne države. Kako ministrstvo zagotavlja, da takšen sistem spoštuje načelo pravne varnosti (8. člen Ustave), pravico do sodnega varstva (23. člen Ustave) in pravico do zasebne lastnine (33. člen Ustave)?

Ker navedena vprašanja zadevajo eksistencialni položaj velikega števila državljanov, pričakujem, da bodo vaši odgovori javni, popolni in razumljivi.

Zahvaljujem se vam za vaš čas in posredovane odgovore.

S spoštovanjem.

VARSTVO OSEBNIH PODATKOV V DOLGOTRAJNI OSKRBI

Pošiljatelj: (Naslov pošiljatelja in kontaktni podatki)

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Štukljeva cesta 44

SI-1000 Ljubljana

E: gp.mddsz@gov.si

Datum: _____

V VEDNOST IN V AKTIVNO OBRAVNAVO

1. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS)
2. Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije
3. Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije
4. Ustavno sodišče Republike Slovenije (predhodno obvestilo o nameri vložitve pobude za oceno ustavnosti)
5. Centri za socialno delo (CSD) – Vstopne točke (VT)
6. Inštitut RS za socialno varstvo (IRSSV)
7. Izvajalci dolgotrajne oskrbe (DO I) / Domovi za starejše (DSO)
8. Pristojna ministrstva, ki posredujejo podatke (MNZ, MP, FURS, Geodetska uprava RS)

ZADEVA: Prošnja za javna pojasnila in predložitev dokumentacije glede zagotavljanja ustavne skladnosti in varstva osebnih podatkov pri izvajanju Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) po 1. 12. 2025

Spoštovani,

kot državljana/državljanko Republike Slovenije me globoko skrbi bližajoča se polna uveljavitev Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) z dnem 1. december 2025. V javnosti se pojavljajo številna opozorila o sistemskih tveganjih, ki jih ta zakonodaja v povezavi z obdelavo občutljivih osebnih podatkov prinaša za temeljne pravice posameznika.

V skladu s pravico do dostopa do informacij javnega značaja ter 38. členom Ustave RS in Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR), vas prosim za pisne, natančne in nedvoumne odgovore na naslednja vprašanja:

VPRAŠALNIK

VARSTVO OSEBNIH PODATKOV IN SISTEMSKO DELOVANJE DOLGOTRAJNE OSKRBE

A. PRAVNA PODLAGA, UPORABA INTERVENTNE ZAKONODAJE IN PRAVNA VARNOST

Vprašanje A.1

Uporaba interventnega/prevedbenega zakona in načelo pravne države. Glede na to, da se za ureditev sistemskih in trajnih sprememb na področju DO (tj. prevedba obstoječih oskrbovancev) uporablja t. i. prevedbeni zakon, ki je po svoji naravi interventni zakon:

1. Katera natančna pravna podlaga dovoljuje, da se zakon, namenjen izjemnim in začasnim okoliščinam, uporablja za trajno in sistemsko preoblikovanje socialne države?
2. Kako Ministrstvo zagotavlja, da so izjemno kratki roki za odločanje (npr. 15-dnevni rok), pridobivanje podatkov brez seznaitve in retroaktivno poseganje v premoženje skladni z načelom pravne varnosti in pravne države (2. in 8. člen Ustave RS)?

B. SOGLASJE, POOBLASTILO IN ZAŠČITA LASTNINE

Vprašanje B.1

Obseg in pravne posledice Soglasja in Pooblastila

1. Prosimo za natančno definicijo, kaj vse obsega pravno nedoločena formulacija »vsa druga potrebna dejanja« v Pooblastilu za zastopanje (Priloga 1 ZDOsk)?
2. Ali pooblaščenec na podlagi tega splošnega pooblastila soglaša z vpisom bremena na nepremičnino ali s prodajo nepremičnine brez dodatnega, izrecnega in ločenega soglasja posameznika?

3. Katere konkretne pravne varovalke ima posameznik, potem ko podpiše Soglasje in/ali Pooblastilo? Kako se zagotavlja učinkovito preverjanje poslovne sposobnosti podpisnika kljub skrajšanim rokom?

C. CENTRALNI SISTEM DOLGOTRAJNE OSKRBE (CSD) IN TOKOVI PODATKOV

Vprašanje C.1

Središče podatkov in digitalni panoptikon (91. člen ZDOsk-1)

1. Kako Ministrstvo, ZZS in CSD zagotavljajo, da Centralni sistem DO (CSD), ki povezuje EMŠO z različnimi evidencami, deluje v skladu z načelom sorazmernosti (GDPR) in varstva zasebnosti (38. člen Ustave RS)?
2. Kdo je formalni upravljavec CSD in kdo nosi neposredno pravno in odškodninsko odgovornost v primeru zlorabe podatkov ali napak v delovanju algoritmov?

Vprašanje C.2

Profiliranje, algoritmi in avtomatizirano odločanje

1. Ali delovanje algoritmov znotraj CSD omogoča profiliranje posameznikov in ocenjevanje »družinskih tveganj«?
2. Če da, kako je urejena transparentnost teh algoritmov in kako se bo posameznik pritožil zoper avtomatizirano odločitev sistema?

Vprašanje C.3: Obdelava podatkov med institucijami

1. Kako utemeljujete določbo, da ob pridobivanju podatkov iz obstoječih zbirk oseb ni treba predhodno seznaniti (4. odstavek 93. člena ZDOsk-1), in kako je to skladno z zahtevami GDPR?
2. Kako je sorazmerno z vidika DO, da CSD in MSP pridobivata potrdila o nekaznovanosti za kazniva dejanja zoper premoženje in spolno nedotakljivost?

D. NAČELO MINIMALIZACIJE PODATKOV

Vprašanje D.1

Minimalen in nujen nabor podatkov

1. Prosimo za potrditev, da je celoten nabor zbranih podatkov (97. in 98. člen ZDOsk-1) nujno potreben za dosego namena DO. Ali je bila izvedena formalna presoja vpliva na zasebnost (DPIA), ki to potrjuje?
2. Kako je, glede na načelo minimalizacije, utemeljeno, da se podatki hranijo deset let po prenehanju opravljanja DO?

Vprašanje D.2

Obdelava podatkov o družinskih članih

1. Na kateri pravni podlagi CSD in drugi organi zbirajo osebne podatke družinskih članov, ki niso upravičenci do DO, za namen ocenjevanja »družinskih tveganj«? Ali so ti družinski člani o tem posebej obveščeni in imajo možnost ugovarjati?

E. TEHNIČNI STANDARDI IN VARNOSTNI UKREPI

Vprašanje E.1

Standardi šifriranja in varnostni protokoli

1. Katere konkretne tehnične ukrepe (npr. standardi šifriranja, psevdonimizacija) bodo uporabljale vpletene institucije za zaščito občutljivih podatkov? Prosimo za predložitev internega pravilnika, ki to ureja.

Vprašanje E.2

Nadzor nad dostopom in revizijska sled

1. Kako bo tehnično zagotovljeno, da bo vsak dostop do osebnih podatkov v CSD zabeležen v revizijski sledi, ki bo dostopna posamezniku in neodvisnim nadzornim organom?

ZAHTEVA ZA POSTOPEK IN PRAVNI POUK

Zahtevamo, da Ministrstvo za solidarno prihodnost ta vprašalnik posreduje vsem zgoraj navedenim institucijam in v zakonsko določenem roku 30 dni posreduje celovite in usklajene odgovore. Javnost mora biti seznanjena z vsemi podrobnostmi teh sistemskih rešitev, saj gre za merilo zaupanja med državo in državljani.

S spoštovanjem.

Vsak vzorec v vednost posameznik preprosto skopira, dopolni s svojimi podatki in pošlje. K vzorcu, vsakemu posebej, priložite VPRAŠALNIK o varstvu osebnih podatkov!

1. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS)

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS)

Miklošičeva cesta 24

1507 Ljubljana

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za pojasnilo o pravni podlagi za obdelavo osebnih podatkov in postopkih vključevanja v obvezno zavarovanje za dolgotrajno oskrbo (DO)

ZAHTEVEK:

Spoštovani,

v zvezi z izvajanjem Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) vas pozivam, da v skladu s Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR) in Ustavo RS postorite naslednje:

1. **Predložite natančno in izrecno pravno podlago**, na podlagi katere ZZZS obdeluje osebne podatke posameznikov za namen vključitve v obvezno zavarovanje za DO, zlasti v primerih, ko posameznik za to ni podal izrecne privolitve.
2. **Pojasnite postopek in pravno podlago**, na podlagi katere pridobivate osebne podatke iz drugih virov (npr. FURS, CSD) za namen ugotavljanja zavezancev za prispevke.
3. **Zagotovite pisno pojasnilo**, kako boste posameznike, ki jih boste vključili v obvezno zavarovanje, obvestili v skladu s 14. členom GDPR.

Vse zahtevane informacije in dokumentacijo mi prosim pisno posredujte na moj naslov v zakonsko določenem roku.

S spoštovanjem,

2. Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije

Dunajska cesta 22

1000 Ljubljana

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za uvedbo inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem ZDOsk-1 in povezanih interventnih zakonov

ZAHITEVEK:

Spoštovani,

v luči sistemskih tveganj za varstvo osebnih podatkov, ki izhajajo iz ZDOsk-1 in uporabe interventne zakonodaje, vas pozivam, da v skladu s svojimi pristojnostmi postorite naslednje:

1. **Uvedete inšpekcijski nadzor** nad zakonitostjo obdelave in povezovanja osebnih podatkov v Centralnem sistemu dolgotrajne oskrbe (CSD), zlasti glede skladnosti z načeli namenske omejitve in minimizacije podatkov.
2. **Preverite pravno podlago** za razkritje zaupnih podatkov (zdravstvenih, finančnih) brez soglasja posameznika, ki jo omogoča 25. člen interventnega zakona, in njeno skladnost z GDPR in 38. členom Ustave RS.
3. **Podate mnenje** o ustavnosti in zakonitosti hitrih administrativnih postopkov (15-dnevni roki), ki posameznikom onemogočajo učinkovito uveljavljanje pravic.

O svojih ugotovitvah in sprejetih ukrepih me prosim pisno obvestite na moj naslov.

S spoštovanjem,

3. Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

Ministrstvo za zdravje

Štefanova ulica 5

1000 Ljubljana

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za pojasnilo glede varstva zdravstvenih podatkov pri izvajanju ZDOsk-1

ZAHTEVEK:

Spoštovani,

glede na vzpostavitev Centralnega sistema dolgotrajne oskrbe (CSD), ki predvideva obsežno obdelavo zdravstvenih podatkov, vas pozivam, da v skladu s svojimi nadzornimi pristojnostmi postorite naslednje:

1. **Pojasnite, na kateri pravni podlagi** in pod kakšnimi varnostnimi pogoji se bodo občutljivi zdravstveni podatki iz sistema eZdravje prenašali v CSD za namene, ki niso neposredno zdravstvene narave (npr. ocena upravičenosti do socialnih pravic).
2. **Navedite, katere ukrepe ste sprejeli**, da boste preprečili zlorabo zdravstvenih podatkov za namene ocenjevanja premoženja ali poslovne sposobnosti posameznikov s strani nezdravstvenih institucij (npr. CSD).
3. **Potrdite**, da imate vzpostavljen nadzor nad ZZSZ in drugimi izvajalci zdravstvenih storitev glede posredovanja teh podatkov v sistem DO.

Prosim, da mi svoje odgovore in pojasnila pisno posredujete na moj naslov.

S spoštovanjem,

4. Ustavno sodišče Republike Slovenije

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

Ustavno sodišče Republike Slovenije

Beethovnova ulica 10

1000 Ljubljana

Datum: _____

ZADEVA: Predhodno obvestilo o nameri vložitve pobude za oceno ustavnosti ZDOsk-1 in povezanih interventnih zakonov

ZAHTEVAK (OBVESTILO):

Spoštovani,

obveščam vas o svoji nameri, da vložim pobudo za oceno ustavnosti Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) in povezanih interventnih zakonov (npr. ZIUOPZP in njegove spremembe), saj menim, da določbe teh zakonov sistemsko in nesorazmerno posegajo v naslednje ustavne pravice:

- **2. in 8. člen Ustave** (načelo pravne države in pravne varnosti),
- **23. in 25. člen Ustave** (pravica do sodnega varstva in pravnega sredstva),
- **33. člen Ustave** (pravica do zasebne lastnine),
- **38. člen Ustave** (varstvo osebnih podatkov),
- **40. člen Ustave** (nedotakljivost stanovanja).

Prosim, da to obvestilo sprejmete v vednost kot najavo priprave formalne pobude.

S spoštovanjem,

5. Centri za socialno delo (CSD) – Vstopne točke (VT)

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

[Ime pristojnega Centra za socialno delo]

[Naslov centra za socialno delo]

[Poštna številka in kraj]

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za pojasnila o postopkih obdelave osebnih podatkov in varstvu pravic v postopkih dolgotrajne oskrbe

ZAHTEVEK:

Spoštovani,

kot Vstopna točka za uveljavljanje pravic iz dolgotrajne oskrbe imate ključno vlogo pri obdelavi občutljivih podatkov. V skladu z GDPR in Ustavo RS vas pozivam, da postorite naslednje:

1. **Predložite pisno pojasnilo**, kako boste pri odločanju v 15-dnevnih rokih, ki jih določa interventni zakon, zagotovili spoštovanje pravice stranke do izjave in učinkovitega pravnega sredstva.
2. **Navedite natančno pravno podlago**, na podlagi katere boste pridobivali podatke o premoženju posameznika in njegovih družinskih članov od FURS, GURS in drugih virov brez njihovega izrecnega soglasja.
3. **Zagotovite informacije**, kakšni mehanizmi so vzpostavljeni za preverjanje poslovne sposobnosti osebe, preden sprejmete njeno "Soglasje" za prevedbo v sistem institucionalne oskrbe.

Odgovore mi prosim posredujte pisno na moj naslov v zakonsko določenem roku.

S spoštovanjem,

6. Inštitut RS za socialno varstvo (IRSSV)

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo

Riharjeva ulica 36

1000 Ljubljana

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za pojasnilo glede upravljanja začasne centralne zbirke podatkov za dolgotrajno oskrbo

ZAHTEVEK:

Spoštovani,

glede na to, da do vzpostavitve Enotnega informacijskega sistema (EIS) vodite začasno centralno zbirko podatkov za potrebe dolgotrajne oskrbe, vas prosimo, da v skladu z načeli transparentnosti in varstva podatkov postorite naslednje:

1. **Predložite natančen seznam vseh vrst osebnih podatkov**, ki jih zbirate in obdelujete v tej začasni zbirki, ter navedite pravno podlago za vsako posamezno kategorijo podatkov.
2. **Pojasnite, katere tehnične in organizacijske ukrepe ste sprejeli** za zavarovanje teh občutljivih podatkov pred nepooblaščenim dostopom in zlorabo, zlasti pri prenosu podatkov iz drugih institucij.
3. **Zagotovite informacije o postopku in časovnici prenosa** teh podatkov v končni Centralni sistem dolgotrajne oskrbe (CSD) ter kako bo zagotovljena kontinuiteta in varnost podatkov med tem prehodom.

Odgovore in zahtevano dokumentacijo mi prosim pisno posredujte na moj naslov.

S spoštovanjem,

7. Izvajalci dolgotrajne oskrbe (DO I) / Domovi za starejše (DSO)

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

[Naziv Doma za starejše / Izvajalca DO]

[Naslov]

[Poštna številka in kraj]

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za pojasnilo o postopku pridobivanja soglasja za prevedbo v sistem dolgotrajne oskrbe

ZAHTEVEK:

Spoštovani,

kot izvajalec dolgotrajne oskrbe ste odgovorni za pridobivanje "Soglasja" za prevedbo stanovalcev v nov sistem DO. V zvezi s tem vas pozivam, da v skladu z dolžno skrbnostjo postorite naslednje:

1. **Pojasnite, kakšen je vaš interni protokol** za seznanjanje stanovalcev in njihovih svojcev s pravnimi in finančnimi posledicami podpisa Soglasja in Pooblastila.
2. **Zagotovite, da boste pred vsakim podpisom Soglasja stanovalca izrecno in pisno opozorili** na možnost posvetovanja z neodvisnim pravnim svetovalcem in da ne boste izvajali pritiskov za hiter podpis.
3. **Potrdite, da ne boste posredovali nobenih osebnih podatkov** stanovalcev (zlasti zdravstvenih) v Centralni sistem dolgotrajne oskrbe (CSD) brez njihovega izrecnega, informiranega in ločenega soglasja za vsak posamezen prenos.

Prosim za pisni odgovor na moj naslov, v katerem potrjujete, da boste ravnali v skladu z zgoraj navedenimi zahtevami za zaščito pravic stanovalcev.

S spoštovanjem,

8. Pristojna ministrstva, ki posredujejo podatke (MNZ, MP, FURS, Geodetska uprava RS)

POŠILJATELJ:

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Elektronski naslov: _____

NASLOVNIK:

[Naziv ministrstva - npr. Ministrstvo za finance, Finančna uprava RS]

[Naslov]

[Poštna številka in kraj]

Datum: _____

ZADEVA: Zahteva za pojasnilo o pravni podlagi za posredovanje osebnih podatkov v sistem dolgotrajne oskrbe

ZAHTEVEK:

Spoštovani,

glede na to, da vaša institucija upravlja z zbirkami občutljivih osebnih podatkov, ki naj bi se na podlagi interventne zakonodaje in ZDOsk-1 posredovali v Centralni sistem dolgotrajne oskrbe (CSD), vas pozivam, da postorite naslednje:

1. **Navedite natančno in izrecno pravno podlago**, ki vaši instituciji dovoljuje posredovanje osebnih podatkov (npr. podatkov o premoženju, dohodkih, lastništvu nepremičnin, kazenskih evidencah) Ministrstvu za solidarno prihodnost ali CSD za namene dolgotrajne oskrbe, **brez izrecnega soglasja posameznika**.
2. **Pojasnite, kakšne tehnične in organizacijske ukrepe ste sprejeli**, da bi zagotovili, da bo posredovanje podatkov potekalo varno in v skladu z načelom minimizacije podatkov, ter da se bodo posredovali le nujno potrebni podatki.
3. **Potrdite, da boste vodili natančno evidenco vseh posredovanj podatkov** v sistem CSD, ki bo na zahtevo dostopna posamezniku, na katerega se podatki nanašajo.

Prosim, da mi odgovore in zagotovila pisno posredujete na moj naslov.

S spoštovanjem,
